

ÁLLATTENYÉSZTŐ

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

ÁLLATTENYÉSZTŐ

Feladatok és tevékenységek

A szakma kialakulása

Ugyan ki ne hallott volna már az amerikai cowboyokról (magyarul tehenészfiút jelent), vagy a mostanában Magyarországon is divatos struccfarmokról. A közös bennük és a subájukon heverésző pásztorokban az, hogy mindhárom esetben állattenyésztésről van szó, állattenyésztőkről, akik állatokat gondoznak.

Ha valakinek volt már kutyája, macskája vagy bármiféle házi kedvence tudja, hogy mennyi örömet és ezzel együtt felelősséget jelent az állattartás.

Hogy a „Kis Herceget” idézzük: „Ha megszelídítesz, felelősséggel tartozol irántam”.

Mindenki szívlelje meg ezeket a sorokat, mielőtt ezt a foglalkozást választaná.

Mivel foglalkozik egy állattenyésztő szakmunkás?

Az állattenyésztő szakma több állatfajta tenyésztését foglalja magába, ezek: sertés, szarvasmarha, juh, ló és baromfi.

Az állattenyésztő rendszeres napi munkájához tartozik a takarmányadagok előkészítése, kikeverése és lemérése. Minden egyes állatnak meghatározott összetételű és mennyiségű takarmánykeveréket oszt ki. A napi többszöri etetés és itatás kézzel vagy etető berendezéssel ill. önitatóval történik. Részt vesz a takarmány beszerzésében és előállításában is, mint pl. vetés, aratás, szénagyűjtés, silókészítés, valamint a takarmány tárolásában és tartósításában is.

Igyekszik minél több időt tölteni az állatok között, hogy megfigyelje őket és felderítse a megbetegedéseket. A beteg állatokat elkülöníti és az állatorvos utasításai szerint kezeli. Szükség esetén elsősegélyt nyújt. Kezeli a jószágokat bizonyos fertőzések elkerülése céljából. A betegségek kivédése érdekében az állatokat, az istállókat, a gépeket és a berendezéseket állandóan tisztítja és fertőtleníti. Rendszeresen kitrágyázza a jószágok tartózkodási helyét, és szükség szerint almoz.

Az állattartónak fel kell ismernie a fogamzóképes állapotot. Kiválasztja a tenyésztésre alkalmas egyedeket és gondoskodik az állatok bepároztatásáról. Állandó ellenőrzés alatt tartja az anyaállatot, majd az ellés jeleinek kezdete láttán megteszi a szükséges előkészületeket. Segédkezik az ellésnél, később pedig ellátja az újszülött állatokat. Megjelöli és a tartás céljának megfelelően (haszon- ill. tenyészállat) neveli őket.

Ki- ill. betereli az állatokat a legelőről, elvégzi a legelőn a gyomirtást. Előkészíti az állatokat az eladásra, árverésekre, kiállításra, ill. gondoskodik elszállításukról. Szükség esetén kényszervágásokat hajt végre.

Adminisztrációs feladatai is vannak. Minden lényeges adatot és eseményt fel kell jegyeznie, tenyész- és törzskönyveket kell vezetnie, takarmány-fogyasztási kimutatásokat és piaci jelentéseket olvasnia és kiértékelnie.

Ezen kívül kezeli és karbantartja a gépeket és berendezéseket, elvégzi az egyszerű javítási munkákat.

Az egyes területek speciális munkálatai

Szarvasmarhák tenyésztése esetén az állattartó szakmunkás elvégzi a fejést, minden fejés után megtisztítja és fertőtleníti a fejőberendezéseket. A tejet gondosan kezeli és hűtőtartályban hűti, bizonyos esetben gondoskodik eladásáról. Speciális körömvágó és körömápoló eszközök segítségével ápolja a jószágok körmeit.

A sertéseket általában hizlálásra húsukért tartják. Ezért nagyon fontos a jószágok testsúlyának mérése és a változások nyomon követése, különös tekintettel a malacok születési tömegére és a hizósertések súlyának ellenőrzésére.

A juhtartó állatgondozó napi feladatát vándorjuhászokdás esetén az őrzés határozza meg. A juhokat rendszerint kora nyáron nyírja, majd speciális ismeretei révén szakszerűen kezeli a gyapjút. A szarvasmarha-tenyésztőhöz hasonlóan vágja és ápolja az állatok körmeit. Jellemző munkafeladat még az állatok fűrösztése.

A lótenyésztő gazdasági és sportlovakat tenyészt. Neveli és idomítja a csikókat, versenyfeladatokra készíti fel a sportlovakat. Rendszeresen ellenőrzi a lovak fogait és végtagjait. Szőrkefével és ronggyal tisztítja az állatokat, nyírja és gondozza a farkukat és sörényüket. Patájukat patakaparóval és gyökérkefével tisztítja. Gondoskodik a sportlovak versenyre szállításáról.

Baromfitartó tevékenységénél az állattartó szakmunkás begyűjti, fertőtleníti és lámpázza a tojásokat. Ezenközben kiválogatja a tenyésztésre alkalmas darabokat. A vízi szárnyasok nagyrészt szabadon, vízben tartózkodnak ezért gondoskodni kell őrzésükről.

Anyagok, eszközök

Anyagok:

Takarmányok (szálas, szemes stb.), tápszerek, alomanyagok, tisztító- és fertőtlenítőszer, gyógyszerkészítmények, a legeltetéshez kapcsolódó növények, a szerszámok ápoló- és javítóanyagai.

Eszközök:

- ◆ takarmány-előkészítő- és kiosztó berendezések,
- ◆ etető-berendezések,
- ◆ önitatók,
- ◆ trágyaeltávolító- és kezelő berendezések,
- ◆ fejőgépek,
- ◆ tejkezelő berendezések,
- ◆ fertőtlenítő berendezések,
- ◆ szellőztető és fűtőberendezések,
- ◆ az állatok és a telep tisztítására szolgáló berendezések,
- ◆ kocsik,
- ◆ lószerszámok, a sportidomítás eszközei,
- ◆ a lovarda és az edzőpálya berendezései.

Munkahely, munkakörnyezet

A munkát szabadban és istállóban, változatos időjárási feltételek között, esetenként szélsőséges hőmérsékleti viszonyok mellett kell végezni. A környezet sokszor piszkos, nedves, poros és bűdös. A munkahét 7 napból áll, mivel az állatokat hétvégén is el kell

látni. Sőt, éjszaka is készenlétben kell állni. A munkát általában önállóan vagy kiscsoportban végzik, amelyhez nagyfokú önállóság és egyéni felelősség szükséges.

Kapcsolatok

A munka egyéni vagy kiscsoportos jellegű.

Munkája során a következő személyekkel kerülhet kapcsolatba:

- ◆ kisegítőkkal,
- ◆ munkatársakkal,
- ◆ üzem-, vagy telepvezetővel,
- ◆ szállítókkal,
- ◆ tanulókkal.

Követelmények

Fizikai igénybevétel

- ◆ Az állattenyésztő munkája közepesen megterhelő, ill. a kevésbé gépesített üzemekben nagyon megterhelő testi munka is lehet.
- ◆ Gyakori a szabadtéri munkavégzés, a tevékenység így az időjárási viszonyoktól függő (nedvesség, huzat, forróság, hideg). Ezen kívül az istálló és a szabadlevegő között nagy hőmérsékletváltozásnak lehet kitéve a szakmunkás.
- ◆ A szakmára a sok állás és járás jellemző, gyakran egyenetlen talajon. Az állattartó egész nap talpon van, és gyakran kell hajlott, térdelő testhelyzetben dolgoznia.
- ◆ Általános a hajnali munkakezdés és a késő délutáni munkazárás, ill. gyakori a hétvégi és ünnepnapos ügyelet.

Környezeti ártalmak

- ◆ Balesetveszélyt jelent az állatok esetleges harapása, ill. megvadulása, továbbá a lóról való leesés és a ló rúgása.
- ◆ Említést érdemelnek még a kéziszerszámok helytelen használatából eredő kézsérülések.
- ◆ A környezet nedves és piszkos, valamint a takarmány és az állati szőrök miatt jelentős a porterhelés.
- ◆ A munka sok esetben mesterséges megvilágítású istállókban végzendő.
- ◆ A bőrt és a légutakat irritáló fertőtlenítőszeres és takarmányadalékok allergiás megbetegedéseket okozhatnak.
- ◆ A szakmára jellemzőek az erős szagok és zajok. A kellemetlen szagok főleg a sertés-, baromfi-, és kisállattartásra jellemzőek.

Egészségügyi követelmények

A szakképzés megszerzésének előfeltétele a szükséges egészségügyi és orvosi alkalmasság.

Feltételek:

- ◆ jó látás és színlátás,
- ◆ jó hallás,
- ◆ nagy állóképesség,
- ◆ koncentrációképesség,
- ◆ a karok, a kezek a lábak és a gerincoszlop épsége, terhelhetősége.

Kizáró okok:

- ◆ krónikus légúti betegségek,
- ◆ bőr- és nyálkahártya megbetegedések,
- ◆ súlyosabb szív és keringési zavarok,
- ◆ a kezek, a karok, a lábak és a gerincoszlop károsodásai.

Egyéb kedvező tulajdonságok

Ez a szakma olyan személyiségvonásokat igényel, amelyben benne foglaltatik a természet, az állatok szeretete, a gondoskodásra való hajlandóság.

Az állatgondozáshoz nagy türelem és gondosság szükséges. Meghatározott időpontokban, pontosan kell az állatokat etetni, itatni és fejni, hogy ne boruljon fel a napi ritmusuk. A takarmány kimérése és keverése is nagy alaposítást igényel. A felelősség nagy: az állatok, a takarmány, a gépek és berendezések magas értéke miatt a legkisebb hiba és hanyagság is nagy károkat okozhat.

Nagyobb gazdaságokban a nehéz fizikai munkát már nagyrészt gépek végzik. Ezek kezelése és karbantartása technikai érzéket követel.

Gyakran adódik piszkos munka is (pl. trágyázás, fertőtlenítés, istállótakarítás), ezért nem előnyös, ha valaki érzékeny a zajokra és a szagokra. A kellemetlen szag főleg a sertés-, a baromfi- és a prémés állatok tenyésztésére jellemző. Időnként az állatok nagyon hangosak (pl. közvetlenül az etetés előtt és közben).

A munka nagyfokú önállóságot is követel, valamint gyors döntési képességet.

A jó megfigyelő képességnek nagy szerepe van a beteg állatok felismerésében.

A lovaglás jó egyensúlyérzéket, az akadályugratás pedig jó térlátást feltételez.

Az állatok mozgása néha kiszámíthatatlan, ezért fontos a gyors reagáló-képesség.

Kényszervágás idején nem előnyös a szentimentális állatszeretet.

Érdeklődés

Senki nem tud elégedett lenni a munkájával, ha az nem találkozik valamilyen mértékben az érdeklődési körével. A szakemberek szerint ehhez a foglalkozáshoz az alábbi 17 érdeklődési irányból a legfontosabbak a következő ábrán bejelöltek.

Szabadidőben végzett munka	Nővényekkel, állatokkal foglalkozni	Embereket között dolgozni	Teszt-erő kell hozzá	Formákkal, vonalakkal végzett munka	Kézi erővel, szerszámokkal végzett munka	Technikai feladatokkal	Irodában dolgozni	Embereket segíteni	Eladni, vásárolni	Tiszta környezetben dolgozni	Gépekkel összaszórni és javítani	Automata gépekkel dolgozni	Fémekkel dolgozni	Elektronos készülékekkel dolgozni	Építőiparban dolgozni	Laboratóriumban dolgozni
X	X		X													

Szakképzés

Tantárgyak

A szakma elsajátításához elsősorban biológiai és kémiai ismeretekre van szükség.

Ezen kívül elengedhetetlen a megfelelő matematikai alapok megléte.

Elsajátítandó ismeretek

- ◆ Az állati csontváz részei, az állatok testtájai, az értékes húsrészeket adó izmok.
- ◆ A szervek felépítése és működése, különös tekintettel az emésztő- és ivarszervekre.
- ◆ A takarmányok kémiai összetétele, hatásuk az állati szervezet felépítésében.
- ◆ A takarmányadag összeállításának elvei, a takarmány kiegészítők, a különböző minőségű takarmányok megkülönböztetése, a legfontosabb mérgező növények.
- ◆ A veszteségmentes tartósítási, tárolási módok.
- ◆ Az állatjelölések módjai, a törzskönyvezés alapjai.
- ◆ Az állatok tenyésztésének, szaporításának folyamatai (ivarzás, pároztatás, vemhesség, ellés, nevelés).
- ◆ A ló, sertés, juh, szarvasmarha, baromfi fajtái ill. a hibridek. Az állatok értékmérő tulajdonságai, küllemi sajátosságai, valamint az ivar, kor és hasznosítás szerinti elnevezésük.
- ◆ Az állati termékek előállításának folyamata, a termékek minőségének megítélése.
- ◆ Az állatok betegségének kialakulása és feltételei, az egészséges és beteg állatok megkülönböztetése, a betegségek megelőzését és leküzdését szolgáló fertőtlenítések, az egyszerű kezelések és életmentő beavatkozások.
- ◆ Az állatok ellátásának folyamatai (etetés, itatás stb.).
- ◆ A különböző állatfajok tartási épületei és azok belső elrendezése.
- ◆ Az állattartásban használatos gépek, berendezések működése, a legfontosabb műszaki alapfogalmak, a traktorok főbb szerkezeti egységei.
- ◆ A higiéniai, egészségügyi előírások, a környezetkímélő állattartás szabályai, a tűzvédelmi és biztonságtechnikai előírások.

- ◆ Elsősegélynyújtás baleset esetén, a tűzoltó eszközök használata.
- ◆ A vállalkozás lényege és belső struktúrája, a vállalkozások működésének követelményei.
- ◆ A vállalkozások működésének technikai elemei (egyszeres könyvvezetés, bizonylatolás, számlák kezelése, leltározás, pénzügyi terv készítése)
- ◆ A mezőgazdaság adózási viszonyai, a társadalombiztosítási szabályok, a mezőgazdaság támogatási rendszere, hitelformák, a hitelfelvétel szabályai.
- ◆ A vállalkozások tervezése, az üzleti tárgyalás technikája, a szerződéskötés szabályai.

A szakképzés helye

Az elméleti és gyakorlati ismereteket szakképző iskolában és szervezett gyakorlatokon sajátítják el az állattenyésztő szakmát tanuló fiatalok.

Szükséges iskolai előképzettség

Az általános iskola 8 ill. 10 osztályának elvégzése szükséges.

A szakképzés időtartama

A 8 osztályos általános iskolai képzés után 2x2 év a képzés időtartama, melyből az első 2 év csak általános ismeretekre és pályaorientációra korlátozódik. Szakmai tárgyakat a második 2 évben tanulnak a fiatalok.

10 osztályos általános iskola (alapvizsga) után 3 évet kell a szakmunkásképzés keretében eltölteni.

Az alapvizsga letétele után lehetőség van plusz 2 év után az érettségi, majd további 2 év után a szakvizsga letételére.

Költségek, támogatások

A szakképzés költsége első szakma esetében térítésmentes, ezért támogatások sem vehetők igénybe.

Második szakma esetében a képzés önköltséges.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Az állattenyésztő foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Készült 1999-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.

A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.